

Львівська
Педагогічна
Спільнота

МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**ПСИХОЛОГІЯ ТА ПЕДАГОГІКА
СУЧАСНОСТІ: ПРОБЛЕМИ ТА СТАН
РОЗВИТКУ НАУКИ І ПРАКТИКИ
В УКРАЇНІ**

23–24 серпня 2019 р.

Львів

**Громадська організація
«Львівська педагогічна спільнота»**

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ РОБІТ

**УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«Психологія та педагогіка сучасності:
проблеми та стан розвитку
науки і практики в Україні»**

23–24 серпня 2019 р.

**Львів
2019**

УДК 159.9+37.01(063)
11 86

П 86 **Психологія та педагогіка сучасності: проблеми та стан розвитку науки і практики в Україні** : Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 23–24 серпня 2019 року). – Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2019. – 176 с.

У збірнику містяться матеріали, подані на міжнародну науково-практичну конференцію «Психологія та педагогіка сучасності: проблеми та стан розвитку науки і практики в Україні». Для студентів, аспірантів, викладачів навчальних закладів, науковців та представників громадських організацій.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

УДК 159.9+37.01(063)

© Автори статей, 2019
© Львівська педагогічна спільнота, 2019

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ

Дденко Г. О. КОМПОНЕНТИ СТИЛЮ ЖИТТЯ ОСОБИСТОСТІ ЯК ОБ'ЄКТ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.....	9
Омельченко М. С. ДО ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ КОРЕКЦІЙНОГО ПЕДАГОГА ДО САМОРОЗВИТКУ	12
Осичко Т. Л. ПІСЛЯДОВІЛЬНА УВАГА В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ.....	14
Сергієні О. В., Тітов Г. І., Зозуля Д. В. РОЗВИТОК СИНДРОМУ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ ЛІКАРІВ РІЗНОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ	17
Смирнова О. П., Кас'янова С. Б. ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ БЕЗРОБІТНИХ	20
Філоненко Д. В. МОТИВ ДОСЯГНЕННЯ УСПІХУ В СТРУКТУРІ ОСОБИСТОСТІ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ІТ-СПЕЦІАЛІСТІВ.....	23
Шамлян К. М. ПРОБЛЕМА САМОДЕТЕРМІНАЦІЇ У ПСИХОЛОГІЇ ВОЛІ.....	26

НАПРЯМ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ В ОСВІТІ (ЗАГАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ, ВІКОВОЇ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ІН.)

Александров Ю. В. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТУДЕНТІВ З РІЗНИМ РІВНЕМ АКАДЕМІЧНОЇ УСПІШНОСТІ	28
Байлема Ю. В., Домалевиц Г. М., Мисліцька Н. А. РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ НАСТУПНОСТІ У ФОРМУВАННІ ПРИРОДНИЧОЇ КАРТИНИ СВІТУ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	31
Волошина А. Л., Сичевська Л. Є., Олійник Л. Г. ФОРМУВАННЯ У НАШОГО СПІВІТЧИЗНИКА РОЗУМІННЯ ВАЖЛИВОСТІ КОЗАЦЬКОЇ ЕТНОКУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ДЛЯ НАШОГО СУЧАСНИКА	34

Іванцев Л. І. ВПЛИВ РІВНЯ ОСОБИСТІСНОЇ ТРИВОЖНОСТІ НА АДАПТИВНІ МОЖЛИВОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В СИСТЕМІ МІЖОСОБИСТІСНИХ ВІДНОСИН.....	38
Іванцев Н. І. ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ ЯК ВНУТРІШНІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ОСОБИСТОСТІ.....	41
Костіна Т. О. ЗАГАЛЬНА СТРУКТУРА ТРЕНІНГОВОГО КУРСУ ГЕНДЕРНОГО СПРЯМУВАННЯ.....	44
Маслянікова І. В. ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК У ДОРОСЛИХ СТУДЕНТІВ.....	47
Мірошніченко В. І. РОЛЬ ВІДОМЧОЇ КУЛЬТУРИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИКОРДОННИКІВ.....	50
Осадча Н. О. СОЦІАЛЬНИЙ ХАРАКТЕР І САМОТНІСТЬ ПІДЛІТКІВ.....	52
Осокіна О. М. ОСОБЛИВОСТІ МОРАЛЬНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ.....	55
Павлюк О. Д. ТРЕНІНГ ЯК СПОСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ В ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПРОФЕСІЙНО (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ) НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.....	58
Сидорчук О. С. ДИТИНА З ООП НА ПОРОЗІ ДОШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ: ОЧІКУВАННЯ ТА РЕАЛІЇ.....	61
Яківчук І. О., Коваленко О. В. ВЗАЄМОДІЯ З ЧЛЕНАМИ РОДИН ВИХОВАНЦІВ З МЕТОЮ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТРУДНОЩІВ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ ДО ДОШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ.....	64

НАПРЯМ 3. ПЕДАГОГІЧНА ТА КОРЕКЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ

Карсканова С. В. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДЖЕННЯ ДИТИНИ В ІНКЛЮЗИВНІЙ ГРУПІ, ІНКЛЮЗИВНОМУ КЛАСІ.....	67
---	----

НАПРЯМ 4. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

Дмитрук З. А., Котолуп М. А. УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ПОЗИЦІОНУВАННЯ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ЯК СПЕЦИФІЧНИЙ ВИД ДІЯЛЬНОСТІ.....	70
--	----

НАПРЯМ 5. СОЦІАЛЬНА І ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Лисенко Д. П. РОЛЬ ДОВІРИ В МІЖОСОБИСТІСНИХ ВІДНОСИНАХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В БОЙОВИХ УМОВАХ.....	74
Панов М. С. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УСВІДОМЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНО-РЕФЛЕКСИВНОЇ РЕАДАПТАЦІЇ УПРАВЛІНЦЯ ОСВІТНЬОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.....	76

НАПРЯМ 6. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ МІЖЕТНІЧНИХ І МІЖКУЛЬТУРНИХ ВІДНОСИН

Коврей Д. Й. МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	79
--	----

НАПРЯМ 7. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Бейліс Н. В. ТЕНДЕНЦІЯ ДО ПІДВИЩЕННЯ ПИТОМОЇ ВАГИ ЦІННОСТЕЙ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ КУЛЬТУРИ НА УРОКАХ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ.....	82
Бобирєва О. С. ЗАГАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО СУТНОСТІ НАУКОВОЇ ДЕФІНІЦІЇ «ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ».....	84
Галицька Н. С. ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ У ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ТА ПОЗАШКІЛІ (КІНЕЦЬ 50-Х РОКІВ ХХ СТ.).....	86
Гурик Ю. Ю., Яковичина Т. В. ДЕРЖАВНІ ПІДХОДИ ДО ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	90
Задерій І. Ю. СТАН ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ.....	93
Ілляхова М. В. МОТИВАЦІЯ КРЕАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ.....	95

Іноземцев А. В. ФІЗИЧНЕ ТА ТРУДОВЕ ВИХОВАННЯ У ПЕТРОВСЬКОМУ ПОЛТАВСЬКОМУ КАДЕТСЬКОМУ КОРПУСІ.....	98
Кравець Р. Е. ПРОФЕСІЙНИЙ ІМІДЖ ЯК СТРУКТУРНИЙ КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОГО СТАТУСУ ФАХІВЦЯ.....	101
Мельников А. В. АПРОБАЦІЯ СПРОЕКТОВАНОЇ МОДЕЛІ ПІДГОТОВКИ ФІЗИЧНОЇ АКТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ В СПЕЦІАЛІЗОВАНОМУ ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	104
Незамай М. І. ОСНОВНІ ФОРМИ РОБОТИ ВИХОВАТЕЛЯ ЗДО З ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМИ СІМ'ЯМИ.....	106
Никифоров А. М. ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ ПЕДАГОГА – НИКАНОР ХАРИТОНОВИЧ ОНАЦЬКИЙ (1875–1937).....	109
Палкин В. А. К ВОПРОСУ О ВЛИЯНИИ ЧЕТВЕРТОЙ ПРОМЫШЛЕННОЙ РЕВОЛЮЦИИ НА РАЗВИТИЕ СИСТЕМЫ СРЕДНЕГО ОБРАЗОВАНИЯ.....	110
Первишова Ю. Г. ОРГАНІЗАЦІЯ КОНСУЛЬТАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИХОВАТЕЛІВ З ПИТАНЬ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ ДО УМОВ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	113
Співак О. М., Яковичина Т. В. ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ УЧНІВ ДО СВОГО ЗДОРОВ'Я.....	117
Туровська І. О. ДЕСКРИПТОРИ РЕЛЯЦІЙНОГО СПІВВІДНОШЕННЯ МОВЛЕННСВОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ І КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ В УМОВАХ РИТОРИЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ КОЛЕДЖІВ.....	120
Фелоренко Л. В., Довга Т. Я. ОЗНАКИ ІНТЕЛІГЕНТНОСТІ І ТОЛЕРАНТНОСТІ У ВИХОВАННІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	122
Щербакова Н. В. ІННОВАЦІЙНА ОСВІТА ЯК ФАКТОР СТАНОВЛЕННЯ МЕТОДИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ.....	125

НАПРЯМ 8. ФІЛОСОФІЯ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ. СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ

Блага О. Б. КРИЗА ПЕРЕХІДНОГО ПЕРІОДУ І ДУХОВНИЙ РОЗВИТОК ПІДЛІТКІВ.....	131
Божко К. Р. ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ГРИ.....	134
Коростянець Т. П. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН.....	137
Миколайчук А. В. МОНІТОРИНГ ЯК ТЕХНОЛОГІЯ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ ОБДАРОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ІППО.....	140
Хацаюк О. В. ЗАСТОСУВАННЯ НОВІТНІХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	143

НАПРЯМ 9. СУЧАСНІ ПСИХОЛОГІЧНІ ТА ПЕДАГОГІЧНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ

Перерва В. В. ЗАСОБИ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ ТЕРМІНООДИНИЦЬ ФАХОВОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ БІОЛОГІЇ.....	146
Попова Т. М. СУЧАСНІ МЕТОДИ І ПРИНЦИПИ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ.....	149
Сянонова Д. Ю. МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ СУЧАСНИХ ФІТНЕС-ПРОГРАМ.....	151
Чжао Юйсян МЕТОДИКА ЗАЛУЧЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ДО СПРИЙМАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ МИСТЕЦЬКИХ ТВОРІВ.....	153

НАПРЯМ 10. ПСИХОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ, МІЖГРУПОВИХ ВІДНОСИН, МЕДІА-ПСИХОЛОГІЯ

Антонюк Л. А. ЗАЛЕЖНІСТЬ ВІД СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ – ПРИЧИННИ ВИНИКНЕННЯ, МЕТОДИ ПОДОЛАННЯ.....	157
---	-----

Бочелюк В. Й.
ПСИХОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ
ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНОСТІ СУЧАСНОЇ ОСОБИСТОСТІ..... 159

Малєєва Н. С.
КОМУНІКАТИВНО-ТЕХНОЛОГІЧНЕ ВРЕГУЛЮВАННЯ
СОЦІАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ У ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖАХ:
ПРИНЦИПИ КОНСТРУКТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
КОМУНІКАТИВНОГО ПРОЦЕСУ..... 162

НАПРЯМ 11. ПЕРЕХІД ДО БАГАТОРІВНЕВОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Джанда Г. Б.
НАСТУПНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ 165

Загородня А. А.
НОВА СТАРША ПРОФІЛЬНА ШКОЛА:
МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ..... 167

Серпутько Г. П.
ОСНОВНІ ТРУДНОЩІ В ОПАНУВАННІ
ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВИХ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН
СТУДЕНТАМИ З ГЛИБОКИМИ ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ 169

НАПРЯМ 12. УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ. СИСТЕМИ ОЦІНЮВАННЯ

Олексієвський Н. В.
МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ
ДО РОБОТИ В УМОВАХ ЗМІНИ ОСВІТНИХ СИСТЕМ..... 173

НАПРЯМ 1. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ

Діденко Г. О.
аспірант кафедри практичної психології
Херсонський державний університет
м. Херсон, Україна

КОМПОНЕНТИ СТИЛЮ ЖИТТЯ ОСОБИСТОСТІ ЯК ОБ'ЄКТ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

У широкому сенсі життєвий шлях слід розглядати як процес індивідуального розвитку та становлення особистості від народження до смерті. Під час проходження свого життєвого шляху, кожна особистість стикається зі стресовими, травматичними ситуаціями, які можуть зберегтися у пам'яті як травматичний досвід. Останній, в свою чергу, в залежності від його характеру, психологічних та психічних особливостей особистості, – впливає на життєситування індивіда. Особливої уваги у даному контексті заслуговує аналіз впливу травматичного досвіду на стиль життя особистості, як особливий індивідуальний спосіб здійснення нею обраного життєвого шляху. Розглядаючи стиль життя особистості, як складну інтегровану структуру (за Г. Мозак та Б. Шульман), вважаємо доцільним розробити його теоретичну структурну модель та провести аналіз сучасних емпіричних методів його дослідження.

Беручи до уваги концептуальні положення у розумінні стилю життя низки дослідників (А. Адлер, П. П. Горностаї, О. А. Донченко, О. Г. Малина, Г. Мозак, К. Роджерс, Л. В. Сохань, Т. М. Титаренко, Ю. М. Швалб, Б. Шульман та інші), – наведемо авторське визначення зазначеного терміну. Так, стиль життя – особливий індивідуальний спосіб здійснення особистістю обраного нею життєвого шляху, що містить наступні структурні компоненти:

- 1) образ Я (уявлення людини про себе);
- 2) образ світу – уявлення про світ, людей, природу, тобто все те, що оточує людину;
- 3) взаємовідносини з оточуючими людьми;
- 4) актуальний емоційний стан;
- 5) ціннісні орієнтації.

Провівши детальний теоретичний аналіз встановили, що образ Я, виходячи з уявлень щодо «Я-концепції» за К. Роджерсом, складається зі сприйняття себе і своїх відносин з іншими людьми, а також з цінностей «Я». Незважаючи на те, що «Я» людини постійно змінюється унаслідок набуття нею нового життєвого досвіду, воно завжди зберігає якості цілісного гештальта, тобто уявлення особистості про себе саму змінюються відносно стійкими [2].

Яківчук І. О.
магістрант кафедри дошкільної освіти

Коваленко О. В.
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної освіти
Педагогічний інститут
Київського університету імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна

ВЗАЄМОДІЯ З ЧЛЕНАМИ РОДИНИ ВИХОВАНЦІВ З МЕТОЮ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТРУДНОЩІВ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ ДО ДОШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Родина – перший суспільний шабел ь у житті людини, яка відіграє головну роль у всіх виховних аспектах. За виховання дітей і їх розвиток несуть відповідальність батьки, а всі інші інститути виховання та освіти мають цьому сприяти. Сьогодні йде переосмислення поглядів на виховання дитини, метою якого є не тільки виховання члена суспільства, скільки вільний розвиток індивіда у всіх його проявах, процес розвитку якого неможливий без взаємодії родини і дошкільного закладу.

Завданням нашого дослідження було: проаналізувати підходи до проблеми адаптації дітей до закладу дошкільної освіти; визначити особливості взаємодії з батьками у період адаптації дітей до закладу дошкільної освіти; експериментально дослідити роль батьків і вихователів у адаптації дітей до умов закладу дошкільної освіти.

На першому етапі дослідження нами були опрацьовані нормативно-правові документи з означеного питання. В основі сімейного виховання лежить сімейне право, яке закріплене Конституцією України, законодавством України про шлюб і сім'ю та Цивільним Кодексом України. Правовідносини між батьками і дітьми регулюються також такими міжнародними документами, як: Загальна декларація прав людини, Декларація прав дитини і Конвенція про права дитини. Правові основи сімейного виховання в Україні ґрунтуються на відповідних статтях Конституції (ст. 51, 52) і Закону України «Про освіту» (ст. 59). Також нами були опрацьовані Сімейний (ст. 142), Кримінальний (ст. 166) та Адміністративний (ст. 184) Кодекси України, в яких зазначено, що батьки несуть відповідальність за благополуччя своєї дитини, а за ухилення від виконання своїх обов'язків несуть адміністративну і кримінальну відповідальність. У нормативно-правових документах з дошкільної освіти (Закон України «Про дошкільну освіту», «Базовому компоненті дошкільної освіти» та ін.) виокремлено провідну роль родинного виховання у взаємозв'язку із суспільним. Зокрема, Закон України «Про дошкільну освіту» містить таке положення: «Батьки є першими педагогами. Вони зобов'язані закласти основи фізичного, морального та інтелектуального розвитку особистості дитини в ранньому віці... Одним з основних завдань, які стоять перед педагогами, є взаємодія з родиною для забезпечення повноцінного розвитку дитини». Таким чином, позиція дошкільного закладу передбачає не тільки виховання дітей, а й педагогічне просвітництво батьків [1].

На другому етапі нашого дослідження було опрацьовано теоретичні засади взаємодії сучасного дошкільного закладу і членів родини вихованців. Питання сучасних підходів співпраці педагогів ЗДО і батьків вихованців було і є предметом

дослідження таких науковців, як: Валентьєва Т., Доманюк О., Жаровцева Т., Островська Л., Урбанська О., Цюра С. та ін. Ці автори розглядають сутність співробітництва дошкільного закладу з батьками як засобу підвищення та узгодження виховних впливів на дітей, розкривають мету і принципи організації цього співробітництва, презентують оновлений зміст форм та методів співпраці з батьками [2; 3; 4; 5]. Доронова Т., Глушакова Г., Гризик Г. та ін. надають методичні рекомендації для працівників ЗДО задля покращення співпраці між дошкільним закладом та сім'ями вихованців [6]. Спеціальні психолого-педагогічні та соціологічні дослідження (Алексєєнко Т., Демидова А., Зверєва О., Титаренко В. та ін.) засвідчують, що сучасна сім'я потребує допомоги фахівців на всіх етапах дошкільного дитинства. Сім'я не готова до динамічного пристосування до існуючої об'єктивної реальності, а процес тривалої адаптації негативно позначається на якості сімейного виховання [7, с. 3]. У працях Александрової Т., Алексєєнко Т., Андрєєвої Н., Виноградової Н., Іванової В., Кулікової Т., Ковальчук Я., Лагутіної Н., Семіної О. та ін. висвітлені причини виникнення протиріч між дошкільним закладом і батьками вихованців. У дослідженнях Алексєєнко Т., Позняк Л., Лященко Н. та ін. розкриваються принципи підвищення ефективності роботи дошкільного закладу з батьками вихованців, а саме: цілеспрямованість, системність, плановість, диференційований підхід з урахуванням багатогранності та специфіки кожної сім'ї, вікова диференціація змісту роботи, доброзичливість, відкритість та ін. Головний акцент, зроблений Дороновою Т., Глушаковою Г., Гризик Г. та ін. полягає у необхідності надання допомоги працівникам дошкільних закладів в організації і проведенні роботи з підвищення правової та психолого-педагогічної культури батьків. «В основу взаємодії сучасного дошкільного закладу з сім'єю, зазначає Лисенко Н., – покладено співробітництво. Ініціаторами його встановлення повинні виступати вихователі, оскільки вони професійно підготовлені до освітньої роботи, а отже, розуміють, що її успішність залежить від злагодженості й наступності у вихованні дітей» [8, с. 319].

На третьому етапі нашого дослідження було опрацьовано психолого-педагогічні засади адаптації дитини до закладу дошкільної освіти. Проблема адаптації дітей до закладів дошкільної освіти досліджувалися як педагогами, так і психологами. Зокрема, психологічні аспекти розвитку дитини раннього віку досліджувалися у роботах Аркіна С., Божович Л., Давидова В., Дьяченко О., Елконіна Д., Запорожця О., Кричківської Т. та ін. Особливості механізму адаптації дітей до закладів дошкільної освіти досліджували Авдєєва Н., Богущ А., Галігузова Л., Гридєєва Г., Голубєва Л., Гуткіна Н., Зажигіна М., Захаров А., Задєвич Л., Кононко О., Машенко Ж., Мішкіс А., Науменко О., Нурієва О., Пасічиченко А., Піковська М., Тонкова-Ямпольська Р., Шпак В. та ін. На їх переконання, ступінь адаптаційних порушень є відображенням таких чинників: як організація освітнього процесу в закладі дошкільної освіти; як дитина виховувалася попередньо; в якій емоційній атмосфері перебувала дитина до відвідин закладу дошкільної освіти; який психоемоційний зв'язок дитини з сім'єю (мамою) тощо.

Як зазначають Нурєєва О. та Шейнфельд З.: «Адаптація – це пристосування організму до нової обстановки. А для дитини дитячий садок – безсумнівно є новим, ще невідомим простором, з новим оточенням і новими стосунками. Адаптація включає широкий спектр індивідуальних реакцій, характер яких залежить від психофізіологічних і особистісних особливостей дитини, від сімейних стосунків, що склалися, від умов перебування в дошкільному закладі» [9, с.11]. За твердженням

Маценко Ж., одним із основних завдань психологічної служби дошкільного закладу має стати робота з батьками не лише тих дітей, які відвідують заклади освіти, а й тих, які виховуються в сім'ї. Зокрема, робота з батьками переддошкільників передбачає ознайомлення їх із віковими особливостями дітей, ефективними методами їх психологічної підготовки до вступу до дитячого садка. Наслідком неправильної психолого-педагогічної тактики є довготривале та болісне звикання малюка до нових умов життя [10, с. 9-10].

Важливою умовою адаптації малюка до дитячого закладу є готовність дитини до відвідин, що демонструється рівнем досягнення її розвитку – фізичного, розумового та соціального виховання, що є основою для попередження негативних проявів у поведінці дитини, що активізуються та виникає саме в адаптаційний період.

Список літератури:

1. Нормативно-правові документи // Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/pr>.
2. Валентьєва Т.І. Сутність, мета, принципи і форми співробітництва дошкільного навчального закладу з батьками старших дошкільників / Т.І. Валентьєва // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. – 2013. – Вип. 17(1). – С. 121-128.
3. Доманюк О.М. Організаційно-методичні засади співпраці педагогів і батьків у становленні соціального досвіду дошкільників / О.М. Доманюк // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 4 (47). – Рівне: РДГУ, 2012. – С. 48-51.
4. Жаровцева Т.Г. Принципи діалогічності у підготовці фахівців дошкільної освіти до взаємодії з сім'єю / Т.Г. Жаровцева // Педагогічні науки: збірник наукових праць. Випуск 58. – Частина I. – Херсон: Айланта, 2011. – С. 182-185.
5. Цюра С.Б. Нові моделі соціального партнерства школи і сім'ї: приватна загальноосвітня школа в Україні / С.Б. Цюра // Збірник наукових праць «Педагогічна освіта: теорія і практика». – Випуск 11. – Кам'янець-Подільський: Видавель ПП Зовнейко Д.Г., 2012. – С. 107-112.
6. Доронова Т.Н. Вместе с семьей: Пособие по взаимодействию дошкольных образовательных учреждений и родителей / Т.Н. Доронова, Г.В. Глушакова, Т.И. Гризик / изд. 1-е / 2-е. М.: Росмэн, 2006. – 192с.
7. Зверева О.Л. Влияние дошкольного учреждения на повышение педагогической культуры молодой семьи : Автореф. дис. ... канд. пед. наук / О.Л. Зверева. – М., 1987. – 23 с.
8. Лисенко Н.В. Педагогіка українського дошкільця: У 3 частинах. – Ч. 2: Навчальний посібник / Н.В. Лисенко, Н.Р. Кирста. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. – 360 с.
9. Нурсєва О.С. Таємниці адаптації. Психологічні особливості дітей дошкільного віку. Третій рік життя [Текст] / авт.-уклад. О.С. Нурсєва, З.І. Шейнфельд. – Х.: Вид. група «Основа»: «Трида+», 2008. – 160 с.: іл. – (Дошкільний навчальний заклад. Психологія виховання).
10. Маценко Ж.М. Адаптація дитини в ДНЗ [Текст] / Ж.М. Маценко, Г.М. Нижник [упоряд. Шаповал Т.А.]. – Київ : Шкільний світ, 2016. – 134 с.

НАПРЯМ 3. ПЕДАГОГІЧНА ТА КОРЕКЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ

Карсканова С. В.
кандидат психологічних наук,
доцент кафедри спеціальної освіти
Миколаївський національний університет
імені В. О. Сухомлинського
м. Миколаїв, Україна

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДЖЕННЯ ДИТИНИ В ІНКЛЮЗИВНІЙ ГРУПІ, ІНКЛЮЗИВНОМУ КЛАСІ

Вибираючи форму навчання для дитини з особливостями психофізичного розвитку, необхідно відштовхуватися від її інтересів, враховувати можливості дитини та шукати альтернативні шляхи вирішення освітніх проблем. Використання традиційних форм, методів та прийомів навчання буває мало ефективним в роботі з такими учнями. Специфікою навчально-виховного процесу дітей з особливостями психофізичного розвитку є його корекційна спрямованість. Освітні послуги надаються дітям з особливими освітніми потребами загальноосвітніми навчальними закладами у класах з інтегрованим та інклюзивним навчанням, та за індивідуальною формою.

Просте фізичне включення дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітній простір також не є інклюзією. Досвід такого навчання засвідчив, що в разі нездатності педагогів організувати навчальний процес таким чином, щоб враховувалися індивідуальні потреби кожної дитини, такі діти не брали участь у навчальному процесі і, як наслідок, знижувалася їхня мотивація до навчання та погіршувались навчальні результати.

Інклюзія – це політика та процес, який дає змогу всім дітям брати участь у всіх програмах. Відмінність у підходах полягає у визнанні того факту, що ми змінюємо суспільство, щоб воно враховувало й пристосовувалося до індивідуальних потреб людей, а не навпаки. Соціальна інклюзія – це забезпечення того, щоб усі діти й дорослі могли брати участь у житті суспільства як вартісні члени, яких поважають і які роблять свій внесок у це суспільство [1].

Інклюзія, з нашої точки зору, означає що суспільство повинне вільно, відкрито й без жодного жалю забезпечувати належні умови для будь-якої особи з неповносправністю, не проявляючи при цьому жодних обмежень.

Хочеться пригадати слова Л. Вигоцького, який у своїй праці «Принципи виховання фізично дефективних дітей» наголошує: «Тим часом зрозуміло будь-якому педагогові, що сліпа чи глухоніма дитина насамперед є дитина і вже потім – дитина особлива, сліпа чи глухоніма» [2]. Чи так все просто з цього питання для педагога? Чи потрібна спеціальна психологічна підготовка, психологічна та психотерапевтична підтримка для людей, які працюють в «просторі інклюзії»? Про необхідність методичної підтримки, програмового забезпечення проголошується, проте залишається відкритим питання особистісної готовності педагога до спілкування та навчання такої «особливої дитини» чи дитини з особливими освітніми потребами...